

RUT

David tuku mbuḡ mbuḡ nuḡe nyunu Rut

Yosef nu kumna le Israel mbal nane Isip kilke mbolḡge minnaig ma ma nane tuku ndare tugekinaig le Isip mbal tuku gabat sunḡo Faraonḡe Kuate nu Abraham dir pasa sana ta kumumba nane kilmba sanzal piro niḡmba minna. (Mulum Pasa 15.7-16 kaḡgerap).

Taḡamba minna le yar 400 taḡaḡ kinaig le Moses nu prona. Sunḡo nu Farao Isip mbal ndoḡ piti yeki yeki ningina le nane Israel mbal pitaikinaig le Mosesḡe nane kilmba Isip kilke kusremba Yu Gurgur pakarka ma baknu mbol kinaig ta nane Kanan kilke mbol kine ndakinaig. Ta ndaḡam? Israel mbal nane Kuate tuku miḡḡe ḡgurma maḡau sunḡomba mbarnaig le nu nane kile-ndinka minna le nane sunḡomba kume likinaig.

Taḡamba minnaig ma ma Moses nu kumna le Yosuaḡḡe Israel mbal kilmba Kanan kilke mbol kinaig. (Aposel 7.17-44 kaḡgerap).

Nane Kanan kilke mbolḡge minnaig le kulat taḡḡḡe nane kulatkinaig. Kulat taḡḡo kame ta tuku nyu kat naḡḡine ta Samson Gideon Yefta nane afu turmba.

Elimelek nuḡe gageu ndoḡ kumba Moabḡḡe minnaig

¹⁻² O buk Israel mbal nane gabat sugo kugatok kulat taḡḡḡe ndo Israel kulatka minnaig le guba sunḡo prona. Prona le Yuda kumamḡḡe Betlehemnu taḡḡo ande nuḡe piyo nuḡe ndoḡ kiḡo armba ta kilmba guba gagnu kumba ka Moab kilke mbolḡḡe minyokinaig. Taḡḡo ta nyunu Elimelek. Piyo nuḡe Neomi. Kiḡo kat nakile ta Malon le Kilion. Naḡḡine tumbraḡ mboḡ Efrat.

³ Nane Moab kilke mbolŋge minnaig ma ma Elimelek nu kumna le Neominge ndo kiŋo ar ta ŋak minna.

⁴ Taŋamba minnaig ma ma kiŋo ar ta Moabnu pino kilnaik. Pino ar ta nyu nakile Orpa le Rut. Nane tange minnaig ma ma yar 10 kusreka ⁵ Malon le Kilion mata kumnaik. Kumnaik le ina nakile Neomi nuŋe ndo minna.

Rut nu Neomi ndoŋ Betlehem kinaik

⁶ Sunŋo nu nuŋe mbal Israel nyamaganj ait mayenu niŋgina pasa ta Neomi nu isna sulumba nu nuŋe rukan ar ta ndoŋ kuaneka Moab kilke kusremba ⁷ luka Yuda ma tugu kambim saka kinaig. ⁸ Kinaig ka ndinŋge Neomi nu nuŋe rukan ar ta sanikina: Taŋaig le tale luka kumba ka takile tumbraŋge ina kat takile ndoŋ minap. Tale ye nane keŋ kumnaig ta sine tur magekinaig. Ta tuku tale Sunŋonŋe sinzantikuwa le ⁹ tale maŋ tango kilmba nale ndoŋ mine mayewamŋgaig ŋga sanikina. Taŋakina sulumba Neomi nu rukan kat nuŋe ta mumunikmba kusrekam bafuna le nale ndek malmbi ŋayonaik sulumba ¹⁰ rukan nakile sanaik: Kuga. Sile ne ndoŋ naŋe kuasmbi tugum kambimkik ŋginaik kande ¹¹ Neomi nu sakina: Kuga. Tale luka kape. Ndanam tale ye ndoŋ kambim sakik? Tale idusik ye maŋ kiŋo afu kile-patiki le tale kilam idusik e? ¹² Tale luka kape. Ye buk saibo pilen. Ye maŋ tango tam kumuŋ kuga. Ko ye furir te mbolŋge tango tumba kiŋo kile-patiki ta ¹³ tale nale sugokuwaik le kilam tuku tairŋgam kumuŋ e? Kuga. Tale tango kise kilam tuku idusamŋgaik. Sunŋo nu ye kusreyumba piti sina le tale tuku ninan sunŋowet ŋgina. ¹⁴ Taŋakina le Rut le Orpa maŋ lato malmbi ŋayonaik sulumba Orpa nu rukan nuŋe mumumba kusremba lukina le Rut nu rukan nuŋe kusre fuguna.

¹⁵ Kile Neomi ndek rugan nuje Rut sana: Ai si. Ne aba naje si kanjera. Nu luka nuje kuasmbi tugum kumba nuje mbara kame sota kinit. Ne nu ndoŋ kaye ngina. ¹⁶ Tanakina le Rut ndek nu sana: Ndanam ne ye lukam tuku sayate? Ye ne dubinumba kambim tuku peu ndaya. Ne ma inum kaye ta ye mata ne dubinumba kanŋit. Ne ka aninŋe minamŋgat ta ye mata ne ndoŋ ka tanŋe minamkik. Naje kuasmbi ta yiŋe kuasmbi tanŋan minamŋgat. Naje Mbara ta yiŋe Mbara tanŋan minamŋgat. ¹⁷ Ne kuma le ngukuwaig ma ta ye mata kumi le ma ta mbolŋge ngukamŋgaig. Andenŋe sile tuku mine te pure nda. Kumenŋe ndo puramŋgat. Ye sirka ndo saket. Pasa ŋakmba saket te dubi ndawi ta Sunŋo nu ye mapeye nda ngina. ¹⁸ Rut nu dirnanŋa rugan nuje dubimba kambim sakina le nu maninkina.

¹⁹ Tanamba nale ndin dubimba kinaik ka ka Betlehem pronaik. Pronaik le tumbranŋ ta tuku mbal nane pirerek purka sakinaig: i ... Si Neominŋe nginaig. ²⁰ Tanakinaig le Neomi ndek sakina: Ye Neomi* ndanŋap. Kuate Sanŋri ŋayo nunŋe ye piti sina tukunu ye tuku nyu Mara† ŋgap. ²¹ Ye tumbranŋ te kusrewen ta ye gageu ŋak ye kumuŋ minen. Kile Sunŋo nu ye baknu tumba te prowat. Ndanam tane ye nyu tumba ngamuŋgal gare ŋak pino ngade? Sunŋo Sanŋri ŋayo nunŋe ye te-ibenjumba piti sunŋo sina ŋga saninŋina.

²² Wam kube te Neomi tuku. Nu Moab kilke kusremba rugan nuje Rut tumba lukinaik. Rut nu Moabnu pino. Wit magekinaig le kilam tuku ait mbolŋge nale Betlehem pronaik.

* **1:20:** Neomi nyu ta tugunu: ŋgamuŋgal gare ŋak † **1:20:** Mara nyu ta tugunu: ŋgamuŋgal gare kugatok

2

Rut nu Boas tuku piro mbolŋge wit fambonu tangermba minna

¹ Boas nu maror tango nu nyu sunjo ŋak minna. Nu Neomi tango nuŋe Elimelek nale tugu ndui ta.

² Mara ande Rut nu rukan nuŋe sana: Ye kumba tango ande kusnawi le wokuwa ta ye nu tuku piro tango dubika wit kugerka ndaleka fambonu bude ta tangeramŋgit ŋgina le rukan nuŋe ndek nu sana: Ta maye le kaye ŋgina.

³ Tanakina le Rut nu kumba ka piro ande mbolŋge piro mbal dubika wit fambonu bunaig ta tangermba manŋurka minna. Piro ta Boas tuku piro ta nu katese ndana. ⁴ Rut nu piroka minna le Boas nu Betlehemŋge promba nuŋe piro mbal kanŋerka Sunjo nu tane ndoŋ minwa ŋgina le nane ndek nu sanaig: Sunjo tuku nyaro ne mbolŋge minwa ŋginaig.

⁵ Kile Boas nu nuŋe piro gabat ta kusnana: Pino mbanzo si nu kuasmbi ndaŋ tuku ŋgina le ⁶ piro gabat ta lafumba nu sana: Pino si Moabnu. Nale Neomi ndoŋ Moabŋge te pronaik. ⁷ Nu piro mbal dubika wit fambonu tangeram tuku ye sayat. Nu maratukuk tinŋa piroka ma ma kile ndo baibai kumnemŋge fudiŋmba mabta minit ŋgina.

⁸ Tanakina le Boas nu Rut sana: Kulim, ne ye tuku pasa isa. Ne piro kise mbol kumba wit fambonu tanŋer ndawa. Ne piro te mbolŋge ndo minmba yiŋe piro pino kame tugum tenŋe wit fambonu tangermba mina. ⁹ Nane tango kame pino kame pirokade magot tenŋe ndo piroka mina. Yiŋe piro tango kame ne ŋayo sili ndanuwaig ŋga saningit. Ne kule nyam paranuwa ndeta waim kule kunymba palig si kumba nya ŋga sana.

¹⁰ Tanakina le Rut nu truk kumba Boas sana: Ye rawe pino. Ne ndaŋam ye mbolŋge maŋau mayenu kumba ye tur mayeyate ŋgina le ¹¹ Boas nu lafumba sana: Ne

tanjo naje kumna le wam njakmba rukan naje mbolnje ke likina ta sayinaig le isen. Ne naje tumbran ina mam turmba kusreka ne pro sine mbal kise ngamuknje minit ta ye kila. ¹² Ne Israel mbal tuku Mbara Sungo tawok te prona. Nunje lafu mayenu lato-latomba ne mbolnje kuwa nga sana. ¹³ Tanjaka sana le Rut ndek sakina: O tanjo sunjo, ne ye tur mayeyate. Ye ne tuku piro pino minig tejen kuga. Ye nane kumnemnje minet ta ne ye pasa bafumbi sayate le ye tuku ngamungal sangri tingate ngina.

¹⁴ Kile mabta isukusam bafumba Boas nu Rut sana: Ne te ilmba bret batej inum tumba grep kule tomba nya ngina. Tanjakina le Rut nu kumba piro mbal tugum tanje minyokina le Boas nu wit afu pasokinaig ta kilmba Rut tuna le nyumba marona le nyamagan batejnu kusrekina. ¹⁵ Tanjamba Rut nu maj tinga wit fambonu tanjeram kina le Boas nu nuje piro mbal saningina: Pino si peu ndawap le wit ndale patikaig ta tugumnje nu wit fambonu tanjermba manjurkuwa. Tane nu sigair sigair ndawap. ¹⁶ Tane wit ndale njak ta afu gonijmba kusrekap le nu kilmba manjurkuwa. Tane nu kasur ndawap nga saningina.

¹⁷ Rut nu piro mbolnje wit fambonu tanjermba minna le ki kumba ka butungina. Nu ki kumba butungina le wit fambonu tanjerna ta kilmba mbanimbi baurngina le sij sikmba alonu ndekinaig le kilmba manjurkina. Alonu manjurkina ta pitinu 10 kilo tanjan.

¹⁸ Kile Rut nu wit alonu manjurkina ta kilmba tumbran kumba rukan nuje tumna sulumba nu ki mbol isukusmba marona le ngirmannu kilmba kina ta mata rukan nuje tuna. ¹⁹ Tuna le Neomi nu ndek rukan nuje kusnana: Ne wit te aninge kilat? Tanjo ima tuku piro mbolnje ne pirokat? Tanjo ne turnat ta Sunjonge nyaro tuwa ngina

le Rut nu sakina: Boas ngade tango ta tuku piro mbolŋge ye pirokit ngina.

²⁰ Tanakina le Neomi ndek sakina: Tango nane abo minig, nane kumig mbal ta Sungo nu nane tuku kume purte. Nunge tango ta nyaro tuwa. Tanakina sulumba nu maŋ lato sakina: Tango ta nu sine tuku tira ande. Nu sile kulatkam tuku ngina ²¹ le Rut ndek nu sana: Nu ye pasa ande turmba sayat. Ye nuŋe piro mbal dubika piroka mini le ka piro ta kugawam tuku sakat ngina. ²² Tanakina le Neomi nu sakina: O rukan, ta son sakat. Ne kumba tango ande tuku piro mbolŋge piroka ta piro mbal tanje ne ŋayo silinubekaig. Ne Boas tuku piro pino kame ndo dubika piroka mina ŋga sana. ²³ Tanaka sana le Rut nu mara mindek Boas tuku piro pino kame dubika piroka minna le ka ka wit kilam tuku piro ta kugana. Kugana le Rut nu rukan nuŋe ndoŋ minnaik.

3

Boas nu Rut mbolŋge ranŋun mayenu kina

¹ Tanamba minnaik ma ma ait ande Neomi nu rukan nuŋe sana: Rukan, ye tango ande ne tam tuku te-siliki le nu ne tuwa le ne mine mayewamngat. ² Boas ngade tango ne nu tuku piro pino kame dubika pirokina ta nu sine tuku tugu ndui ta. Ta tuku ne isa. Kite furir nu kumba ka wit baurngade ma mbolŋge wit roka barengguwa le bubrenge firfirnu pufungguwa le alonu ndekuwaig le kilamngat. ³ Ne kumba kule pismba gureŋ mundur mayenu ta pismba tawi mayenu silika wit baurnganu ma ta tugum ndek kumba nu tuku am mbolŋge pro ndawa. Ne nu tairŋga mina le nu isukusmba kule nye deŋpurmba ⁴ nu kumba kinyam bafuwa ndeta nu kinyit ma ta kanjera sulumba nu kinymba ngilaiŋguwa le nu ne kulatkuwa ŋga ne kumba nu tuku kupe kuitkambiŋge tawi kaikanu ta talka kaika

sulumba nu tuku kupe tugum tanje kinya le nu ne ndarjka sanuwa ndeta ne ka nga sana. ⁵ Tanjaka sana le Rut nu sakina: Ta maye. Ye ne tuku pasa dubimba tanjamba kamngit ngina.

⁶ Kile Rut nu tinga ndek kumba ka wit baurngade ma ta mbol promba rukan nuje pasa sana ta kumumba kina. ⁷ Boas nu isukusmba kule nyumba gare-gareka ginyumna le nu kumba ka wit mangurkinaig ta tugumnje kinyna. Nu kinymba gilaingina le Rut nu sijsinjndo kumba tawi kaikina ta talka nu tuku kupe kuitkambi tugum tanje kinyna. ⁸ Kinyna le furir ngamu Boas nu kinymba mbilkina sulumba pino nu tuku kupe kuitkambinge kinyna ta kamusna. Kamusna kande pino le nu piririmba ⁹ i ... Ne imanje ngina le Rut ndek nu sana: Ye ne tuku piro pino Rutnje. Ne Elimelek tuku tugu ndui ta tukunu ne ye pinonu tumba kulatka ngina.

¹⁰ Tanjakina le Boas ndek sakina: O kulim, Sungonge ne nyaro tinwa. Ne kile wam kat te ambonga rukan naje mbolnje wam mayenu kina ta lite. Tanjo mo gudommba minig te. Nane afu agaŋ ndende sungomba jak afu agaŋ ndende kugatok ta ne nane tuku inum tam idus ndate. ¹¹ Ne kuru kuru ndaka. Ne pino mayenu ta sine tumbraŋ tanjo pino jakmba sine kila. Wam jakmba ye kam tuku sayat ta ye kamngit. ¹² Ne sakate ta son. Ye rukan naje Elimelek ndoŋ tugu ndindo. Ye ne kulatkam tuku ta tira ande mata sine ndoŋ tugu ndindo minit ta nu ye tuku sunjo. Ye nu liwam kumuŋ kuga. ¹³ Ne tenje mina. Ye indole maratukuk kumba nu tuku wamdus katesewamngit. Nu ne kulatkam sukuwa ndeta maye. Nu mbulwa ndeta yiŋe ne kulatkamngit. Ye Sunjo tuku nyu mbolnje pasa te sangri pilewet. Ne maŋ kinya ngina sulumba ¹⁴ nu sana: Ne ye tugum prowat te tanjo kame nane kanjer ndanuwaig ngina. Tanjakina le Rut nu maŋ

Boas tuku kupe kuitkambingge kinyina.

Mafe maye ndana le Rut nu tinnga kambim bafuna le
¹⁵ Boas nu sana: Ne naje tawi inum tumba kilke mbol
 tenge fara ngina. Rut nu tanjamba nuje tawi ande tumba
 farna le Boas nu wit manggur 6 kilmba tawi ta mbolnge
 kutuna. Tanjamba Boas nu Rut turmba wit tawi njak ta te-
 dunga tuna le tumba luka nuje tumbran kina.

¹⁶ Rut nu kumba rugan nuje tugum prona le rugan
 nujenge nu kusnana: Rugan, ne wam kat ta kubewa le
 ye isi ngina le Rut nu Boasnge wam njakmba kina ta kubeu
 tuna. ¹⁷ Kubeu tuna sulumba rugan nuje sana: Boas nu
 terjenmba ye sayat. Ne ake luka rugan naje sota kaye ta
 mayenu ndo kuga nga wit te njakmba tolmba ye sat ngina
 le ¹⁸ rugan nuje nu sana: Rugan, ne nu ndo tairnga mina.
 Kite Boas nu ake minam kumu nj kuga. Nu pasa ta te-tiwa
 le ame wam prowa le sile kanjeramkik ngina.

4

Boas nu ndek Rut pinonu tina

¹ Boas nu mbumba kumba manggurkam tuku ma
 mbolnge minyokina. Ma ta tumbran ta tuku fonde
 malanga tugumnge. Nu minyok minna le Elimelek
 tuku tugu mbolnge Boas nuje tira nuje ilmba minna le
 kanjermba wikina: Mata, ne ilmba tenge minyoka le ye
 pasa ande fudiendo njak ngina. Tanjakina le nu ilmba nu
 tugum tanje minyokina.

² Minyokina le Boas nu tumbran ta tuku gabat kame
 10 saningina le nane mata promba tanje minyokinaig.
³ Nane minyokinaig le nu nuje tira nuje ta sana: Neomi
 Moabnge luka prona ta nu sikile tira Elimelek tuku kilke
 sile tuku inumnge piyawa nga sakate ta ⁴ ye ne sanam tuku
 wikit. Ne ye tuku sungo. Ne kilke ta piyawam idusmba
 kande sinjine gabat kame tanjo minig te am mbolnge

piyawa. Ne mbulmba ndeta ye tugusemba saya le isi. Tanjo ande mine ndakate. Silenje ndo ngina. Tanakina le tanjo ta nu sana: Maye. Yenje piyawamngit ngina.

⁵ Tanakina le Boas ndek nu sana: Ne Neomi tuku kilke ta piyamba ndeta Moabnu pino kuembol Rut turmba ne tamngat. Tanawa le nu kiyo inum te-pilwa ta tanjo kumna ta tuku kuasmbi nane tuku kilke nangine minamngat ngina. ⁶ Tanaka sana le tanjo ta ndek sakina: Wam minde bada tanaj ta ye kilke ta piyawam mbulit. Ngumnenja kiyo tanje ye tuku kilke ta tuwa le ye tuku ndametij ake ngisikikat tukunu ye mbulit. Nenge kilke ta piyawa ngina sulumba ⁷ nu nuje kupe ngaro paska Boas tuna. Ta ndanam? O buk Israel mbal nane aganj ande tanjo inum tambim bafumba tanamba kumba minanu. Tanjo andenje nuje kupe ngaro paska tanjo inum tambinu. Israel mbal nane tanamba pasa te-tiwanu. ⁸ Ta tuku tanjo ta nu Boas sana: Nenge kilke ta piyawa ngina sulumba nuje kupe ngaro paska Boas tuna.

⁹ Tuna le Boas nu gabat kame tanjo pino nane tejenmba saningina: Elimelek Kilion Malon nane kej ta tuku aganj ndende Neominge kulatkate ta kile yenje njakmba piyamba kilit ta tane njakmba kanjerde. ¹⁰ Moabnu pino Malon tuku kuembol Rut nu mata yije pinonu kile tet. Tanawi le tanjo kumna ta tuku kilke ta nuje kuasmbi tuku kilke minmba minamngat. Nu tuku nyu mata nuje kuasmbi ngamuknje ngisike nda. Minmba minamngat. Ye manau ket te tane kile kanjerde nga saningina.

¹¹ Tanaka saningina le nane gabat kame tanjo kame ndon nane ndek sakinaig: Sine kile kanjermba kila pileg. Pino nenge tamngat ta ne tuku wande mbol kuwa le Sungonge sinzanwa le Israel mbal tuku mbun Rahel nale Lea tanaj minwa. Ne Efrat tumbraj mbon ngamuknje Betlehem tumbrajnge ne nyu sunjo njak mayok kuwa.

¹² Pino ta Sunḡonḡe turwa le kiḡo gudomm̄ba kile-patike tinwa le ne tuku kuasm̄bi ta Yuda le Tamar tuku kiḡo Peres nu tuku kuasm̄bi taḡaḡ mayok kuwa ḡginaig.

¹³ Kile Boas nu nuḡe pasa kumumba Rut pinonu tina sulumba nu tumba nuḡe wande mbol kina. Kina sulumba Boas nu Rut ndoḡ kinyna le Sunḡonḡe Rut sinzaḡna le nu fuḡgul ḡakna. Taḡamba minna ma ma nu kiḡo te-pilna. ¹⁴ Kiḡo ta te-pilna le tumbraḡ ta tuku pino kame nane Neomi sanaig: Sine Sunḡo tuku nyu te-dunḡube. Nuḡe kiḡo te ne kulatkam tuku tanet. Nu Israel mbal tuku kuasm̄bi ḡgamukḡe nu nyu sunḡo ḡak minwa. ¹⁵ Rugan naje tuku maḡau mayenu taḡe ne tuku kiḡo kame sunḡomba taḡaḡ minanu suk. Ne kiḡo te kaḡgermba ne maḡ saḡgri tiḡgamḡgat. Ne saibo pale le kiḡo teḡe ne turnumba kulat mayenamḡgat ḡga sanaig.

¹⁶ Taḡamba sanaig le Neomi ndek kiḡo ta tumba bagailmba nuḡe kulat kuapina. ¹⁷ Kulat kuapina le tumbraḡ ta tuku pino kame nane ndek sakinaig: Neomi nu kiḡo inum tat ḡginaig sulumba kiḡo ta nyunu Obed ḡginaig.

Obed nu sunḡokina sulumba Yesi te-pilna. Yesi tuku kiḡo nuḡe David.

David tuku mbuḡ kame

¹⁸ Peres tuku ndare pulu tuturmba ka David mbolḡe tiḡgina ta teḡenmba.

Peres kiḡo nuḡe Hesron. ¹⁹ Hesron kiḡo nuḡe Ram. Ram kiḡo nuḡe Aminadab. ²⁰ Aminadab kiḡo nuḡe Nason. Nason kiḡo nuḡe Salmon. ²¹ Salmon kiḡo nuḡe Boas. Boas kiḡo nuḡe Obed. ²² Obed kiḡo nuḡe Yesi. Yesi kiḡo nuḡe David.

KUATE TUKU PASA
Portions of the Old Testament and The New Testament in the
Siroi Language of Papua New Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples Siroi long Niugini

copyright © 1975, 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Siroi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-02-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Oct 2021 from source files dated 17 Oct 2021

9d2e8659-afb4-5cca-93d8-23ebf89e1709